

Antropologický seminář
Podzimní semestr akademického roku 2021/2022

16. 9. 2021 (prezenčně)

Paride Bolletín

“I would like to become a socio-cultural anthropologist”

Abstract: As a new staff member of MU-Anthropology Department, during the conference I would like to introduce three core discussions. The first is an introduction of my trajectory, my formation, my researches and some of my activities to date. The second is a discussion of possible understandings of what socio-cultural anthropology could be, highlighting its specificities from my perspective. The third is oriented toward the identification of possibilities for future dialogical collaboration at MU-Anthropology.

23. 9. 2021 (online)

Lucie Biehler-Gomez – Mirko Mattia, Milán

The History of a City Written in Bones: the Osteological Collection of Milan (Italy)

The importance of known (and unknown) skeletal collections in the anthropological context is well attested by the scientific community. At the European level, the LABANOF (Laboratory of Forensic Anthropology and Odontology) of the University of Milan, has contributed to the creation and expansion of its own collection, called CAL (Labanof Anthropological Collection) composed of about 7,000 skeletons spanning from the Roman age to Contemporary times in Milan. These skeletons have already revealed the interesting evolution of the population of this city over 2,000 years, from a demographic and ancestral point of view, as well as regarding mortality, morbidity and disease (for example the first appearance of syphilis in the Roman era and later tuberculosis in Late Antiquity, as well as the varying frequency of infectious diseases and trauma). In particular, the topic of this presentation will regard two pilot studies focused on the city of Milan: the Ca' Granda crypt, where 2.9 million skeletal remains of the deceased patients of the ancient central hospital of the 17th century Milan rest; and the DOMINA project, a diachronic study on the evolution of the condition of the women of Milan over 2,000 years narrated by their skeletal remains.

30. 9. 2021 (prezenčně)

Daniel Bešina, Nitra

Lokalizácia a potenciál výskumu zaniknutých šibeníc v novovekej kultúrnej krajine na Slovensku

Výskum šibeníc, ktoré sú súčasťou väčších areálov popravísk, nemá na Slovensku doposiaľ väčšie uplatnenie. Záujem zo strany odbornej verejnosti spočíval skôr na báze excerpcie historických prameňov k výkonu trestného práva v jednotlivých sídelných areáloch. Nosnou úlohou prednášky je priniesť najnovšie a doposiaľ jediné komplexnejšie poznatky z výskumných aktivít v tejto oblasti na Slovensku. Výskum prebiehal pomocou metód krajinnej archeológie a historickej geografie, kde bolo prioritné presne lokalizovať šibeničné areály.

Vlastné terénne výskumy sa realizovali v historicky veľmi významnom regióne Gemer-Malohont. Prednáška má poukázať na dôležitosť výskumu popravísk na území Slovenska a v budúcnosti by sa mal stať neoddeliteľnou súčasťou postmedievalnej archeológie.

7. 10. 2021 (prezenčne)

Prof. PhDr. Ladislav Bareš, CSc.

Český egyptologický ústav, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1

Egypt na přechodu od regionální velmoci k provincii multinárodní říše

Anotace

Starověký Egypt, v 15. století př. n. l. nejmocnější stát tehdejšího světa, na konci 2. tisíciletí př. n. l. natrvalo ztratil svoje výsadní postavení. Po celé 1. tis. př. n. l. se v něm střídala období vnitřní rozdrobenosti a snahy o udržení samostatnosti vůči mocnějším sousedům s krátkými obdobími vzestupu a snahy o obnovu dávného postavení a slávy. To vše bylo spojeno s hlubokými změnami v egyptské společnosti, které mj. souvisely s rozsáhlými změnami v demografickém složení obyvatelstva a projevovaly ve všech oblastech materiální i duchovní kultury včetně jazyka, náboženství a pohřebních zvyklostí.

14. 10. 2021 (prezenčne)

Doc. RNDr. Eva Jozífková, Ph.D.,

Katedra biologie Přírodovědecké fakulty Jana Evangelisty Purkyně, Ústí nad Labem

Rovnost a nerovnost: jak přežít dominantní hierarchie

Anotace

Skupiny sociálně žijících živočichů jsou obvykle hierarchicky uspořádány. Toto uspořádání snižuje počet konfliktů v societě, a určuje předvídatelným způsobem život jedince. Jedná se o evolučně biologicky podložený mechanismus, který může v mnoha směrech ovlivňovat život i v současných westernizovaných populacích člověka rozumného. V přednášce se seznámíme s příčinami vzniku tohoto mechanismu a s principy jeho fungování, s předpokládanou strukturou dominantní hierarchie u člověka rozumného v moderních westernizovaných společnostech, se způsobem, jakým může ovlivnit chování, rozhodování, a zdraví lidí, a s konkrétními situacemi, do kterých nás staví.

21. 10. 2021 (online)

Prof. RNDr. Ivo Budil, Ph.D., DSc.

Metropolitní univerzita Praha

Antropologie globálního světa

Během výkladu budou přiblíženy hlavní koncepty a nejdůležitější autoři zabývající se problematikou historických styků mezi civilizacemi v minulosti, vytvářením světového systému a vznikem globální civilizace. Zvláštní pozornost bude věnována dílu Fernanda Braudela, Immanuela Wallersteina a Samuela Huntingtona. Přibližně v polovině prvního tisíciletí našeho letopočtu se zformovalo rozsáhlé pásmo ekonomické, politické a kulturní

interakce rozkládající se od východního pobřeží Středoziemního moře k Čínskému moři. Můžeme v této souvislosti hovořit o tzv. orientální globalizaci, jejíž těžiště se postupně přesunulo z Blízkého východu a Střední Asie do Číny. Teprve průmyslová, vědecká a vojenská revoluce na prahu moderní doby umožnila vzestup Západu a vznik tzv. atlantické globalizace, jejíž centrum se nalézalo mezi severozápadní Evropou a východním pobřežím Spojených států amerických. Na počátku jednadvacátého století lze sledovat opětovný přesun ohniska planetární ekonomické a politické moci do východní Asie.

28. 10. 2021 státní svátek

4. 11. 2021 (online)

Candela de la Fuente – Daniel Martínez – Noemi Ejeda, Madrid

Noemí López Ejeda, *Current research in nutritional anthropology*

Nutritional anthropology is one of the subdisciplines of physical anthropology that shows more meeting points with other scientific and welfare disciplines related to human health (nutrition and dietetics, medicine, psychology, genetics, sport science, social anthropology, sociology, etc.), but it analyzes nutritional status under the prism of the variability of current populations and its causes. This talk will present the current lines of research that are being developed in this field from the Unit of physical anthropology and the EPINUT Research Group of the Complutense University of Madrid.

Candela Hernández de la Fuente, *Human genomic diversity in southern Iberia* čekám na dodání anotace

Daniel Garcia Martínez *Past, present and future of the evolutionary anatomy of the human ribcage* Čekáme na dodání anotace.

11. 11. 2021 (prezenčně)

Jakub Winkler-Galicki, Poznaň

Nucleic acids analyses in forensic anthropology, Poznaň

Nucleic acids are commonly used in forensic science, however the usage of them in analyses of bones is still a novel topic. One of such possibilities is using DNA and RNA to predict the phenotypic features which cannot be interpreted using traditional bone analyses. Forensic DNA phenotyping is a method based on the DNA and (if possible) RNA analyses allowing us to determine the colours and shape of soft tissues. FDP analyses allow us to inform to some extent on eye colour, hair shape and skin colour and tone. Moreover, body height and shape can be estimated using gene analyses in ancient material. During the lecture the possibilities of using molecular tools for behaviour and potential status of the person will be mentioned along with practical applications, trouble shooting and approaches to work with difficult, degraded material, and demonstrating potential problems for further analyses.

18. 11. 2021 (prezenčně)

Prof. PhDr. Jaroslav Čukan, CSc. – Doc. PhDr. Boris Michalík, Ph.D.

Katedra manažmentu kultúry a turizmu, Filozofická fakulta, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Metódy výskumu v kultúrnej antropológii a ich reflexia v praxi pracoviska

Anotácia:

Prednáška je zameraná na konfrontovanie teoreticky vymedzených výskumných metód v kultúrnej antropológii a jej subdisciplínach – v kulturoológii a v etnológii s ich využitím v praxi. Poznatky sú čerpané z publikovaných prameňov a z vlastných skúseností získaných najmä pri výskume kultúry slovenských minoritných spoločenstiev v priestore Dolnej zeme (Maďarsko, Rumunsko, Srbsko, Chorvátsko), tradičnej kultúry na Slovensku či spôsobu života beduínov v Sýrskej púšti. Cieľom je prezentovať praktické informácie, ktoré môžu byť osožné pre bádateľov, a priniesť modifikované pohľady na využitie rôznych výskumných metód.

25. 11. 2021 (online)

Martina Lari, Florencie

Čekáme na dodání anotace

2. 12. 2021 (prezenčně – v posluchárně Ústavu soudního lékařství)

Prof. MUDr. Miroslav Hirt, CSc., Ph.D.,

Ústav soudního lékařství Lékařské fakulty Masarykovy univerzity

Smrt účetního z úseku č. 39

Účelem přednášky je seznámit posluchače s okolnostmi násilného usmrcení, i v kontextu té doby, v podstatě nezajímavého člověka pracujícího tenkrát v Brně. Ani přes opakovaný zájem médií nebyly všechny podrobnosti tohoto činu nikdy objasněny, a i o jeho důvodech se vedou doposud diskuse, mnohdy téměř na úrovni spekulací. Je sice známo, kdo zabíjel a kdo byl zabit, ale kompletní motiv činu vlastně jasný není. Nevíme, proč k činu došlo právě v době, ve které k němu došlo, proč byl použit způsob, jaký byl použit, stejně tak, proč tento muž zmírá v důsledku zranění, které nemusí nutně a vždy ke smrti vést. Dokonce ani nechápeme podivuhodný průběh tehdejšího vyšetřování, které, a to nejenom z dnešního našeho hlediska moderní kriminalistiky, bylo zatíženo chybami vpravdě více než školáckými.

9.12. 2021 (online)

Vitale Sparacello

Biocultural adaptations of the Late Upper Paleolithic hunter gatherers of Western Europe

After settling in Western Europe around 40,000 BP, modern humans faced a number of environmental and social challenges. The Last Glacial Maximum (LGM; ca. 20,000 BP) marks the divide between the Gravettian, a period of substantial cultural homogeneity in Europe, from Russia to Portugal, and the postglacial separation between the Magdalenian and Epigravettian cultural complexes. Drawing from my previous research, the seminar will

reconstruct the lifestyle of Gravettian-Epigravettian periglacial hunter-gatherers, the biological changes after the LGM, and will explore the interface between biological data and ritual behavior. It has been demonstrated that Upper Paleolithic people in Europe show a high prevalence of congenital skeletal deformities, and several authors suggest that individual with disease, or perished in violent manner, may have received a special funerary treatment (i.e. the burial), while most of the deaths were accommodated in other manners. I will explore the evidence supporting this theory, detailing recent research at Arene Candide, Italy, and Cussac, France, and comparing the evidence with famous burials in Central and Eastern Europe, such as Dolní Věstonice and Sunghir.

16. 12. 2021 (online)

Mgr. Jaroslav Šejvl, Ph.D.

Klinika adiktologie 1. Lékařské fakulty Univerzity Karlovy a VFN v Praze

Pivo, heroin, tráva, neurolog, ... aneb co nám chutná a na čem ujždíme

Co jsou to drogy? Jakou funkci v našem životě mají preskribovaná léčiva, ale i volně dostupná léčiva? Je alkohol nervový jed, nebo životní nutnost a jeho užívání našemu zdraví prospívá? Pokud u sebe mám marihuanu v množství větším než malém, porušuji nějaký zákon? Mohu si dát nealkoholické pivo a následně řídit auto? Tyto, a mnohé další otázky, které nás ještě napadnou, mohou mít nejasné odpovědi. My Vám je na našem semináři objasníme.